

DRUŠTVENIK

LETO 1933 — ŠTEVILKA 9

Katoliška akcija

4. Sestava župnijskega odbora in sveta.

Ze v zadnji številki smo na kratko omenili, kako naj se sestavi župnijski odbor in župnijski svet, toda razne dobre in slabe izkušnje nas silijo, da posvetimo temu prevažnemu vprašanju še poseben članek. Najboljša misel in najboljša organizacija ostane namreč le mrtvo rojeno dete, ako pride v roko neprimernih oseb in odborov.

Torej kako naj sestavimo najprej odbor Katoliške akcije? Hišo je treba vedno zidati od temelja. Ni pa pravila brez izjeme in taka izjema, lahko rečemo, je tudi KA. Ako bi bila KA običajno društvo, potem bi bilo seveda potrebno najprej zadostno število članov, ki bi jih združili isti cilji k skupnim sredstvom, toda ravno to je treba enkrat za vselej poudariti, da KA ni, ne more biti in ne sme biti nikako društvo, temveč je le združitev vsega smotrenega versko obnovitvenega in poglobitvenega dela. V istem kraju lahko delujeta dve, pet, deset ali pa še več društev s sličnimi cilji in s sličnimi sredstvi. To nikogar prav nič ne briga, razen članov dotičnih društev. Ako ti smatrajo, da so take cepitve umestne, prav. Popolnoma drugače je pa to pri Katoliški akciji. Tu je docela izključeno, da bi mogli ali smeli obstojati na istem ozemlju dve ali celo več Katoliških akcij.

Načelno spada v vsako župnijo ena sama KA. Le nekatere slovenske župnije so pa tako velike ali pa sestavljene iz socialno tako različnih delov, da se že davno pojavlja želja in potreba po njih delitvi. Le v takih župnijah je možnih tudi več KA, a seveda tudi tu ne za isto ozemlje, temveč za vsak organsko že sedaj samostojni del, iz katerega se bo v doglednem času razvila tudi samo-

stojna župnija, posebna KA. Vzemimo veliko župnijo z več tisoč prebivalci. Župnija sestoji iz nekaj izrazito mestnodelavskih krajev in nekaj izrazito in samokmetijskih vasi. Ze sedaj se pojavlja živa želja in potreba po delitvi in zemljepisni ter socialni zaokrožitvi župnije. V takih župnijah bo večkrat treba ustanoviti za vsak tak sestavni del posebno KA ravno zato, da bo tem lažje vršila svoje vzvišeno poslanstvo. Brezpogojno je pa seveda treba ustvariti, dokler spadajo ti kraji v isto župnijo, tesno vsežupnijsko zvezo teh krajevnih KA na ta način, da se izvoli iz vseh nekaj skupni župnijski odbor. Nikakor namreč ne gre, da bi se vsaka skupina oseb ali vas, kateri bi kaka stvar kje ne bila po godu, ustanovila svojo KA. Katoliška akcija ni društvo, da še enkrat poudarimo.

Pobuda za KA bo navadno vedno prišla od župnika kot vrhovnega in edino merodajnega dušnega pastirja dotičnega okoliša. Praksa je pokazala, da bo najlažje in najhitreje prišlo do res delavnega odbora KA, če povabi župnik v začasni župnijski odbor KA po enega zastopnika (tega naj določijo dotične organizacije same) prav vseh obstoječih katoliških društev in družb, razen tega pa še par najuglednejših katoliških moč in žena svoje župnije, vendar teh ne toliko, da bi zastopniki društev ostali v manjšini. Vsi ti naj se potem konstituirajo kot začasni župnijski odbor KA in naj se začnejo sestajati čim pogostejše k sejam. Tu naj do vseh podrobnosti premotrijo položaj katoliškega življenja v svojem okolišu in pa njegove potrebe, tako, da si bo odbor najprej sam na jasnem glede svojih nalog in okoliščin.

Iz odbora naj pride potem pobuda

za ustanovitev sveta Katoliške akcije. Tega sestavimo lahko z več vidikov, kakršne so pač razmere in potrebe v dotični župniji. Navadno bo najuspešnejši krajevno-stanovski vidik, to se pravi, v svetu naj bodo zastopani vsi kraji in vsi stanovi. V svetu naj bo zastopana vsaka ulica in cesta (daljše celo z dvema ali tremi zastopniki), vsak konec vasi, vsi spoli in vsi stanovi. Svet je namreč na ta način istočasno nekaj zbor zaupnikov, ki morajo biti zato enakomerno razporejeni po vsej župniji, med vsemi stanovi, med vsemi spoli in med vsemi starostmi. Sto in sto nalog ima namreč KA, za katere neobhodno potrebuje tak zaupniški sistem. Seveda bo pa potrebno pritegniti v svet še ostale take ugledne in sposobne posameznike, ki niso že v odboru ali ki bi kot zaupniki ne prihajali v poštev. Tega pa menda ni treba še posebej poudariti, da ne spada ne v odbor in ne v svet nihče, ki res tudi katoliško ne živi.

Svet KA je morda najvažnejši organ KA sploh, vsaj organizatorično, zato je njegova sestava še prav posebno važna. Izvrševal bo pa svoj namen dobro le tedaj, če bo vsak član prav do podrobnosti prodril v duh KA in če bo vsak prav natančno vedel, kaj je zmisel in naloga KA. To bo pa dosegljivo le s smotreno vzgojo članov sveta KA. Ni zato potrebno, da se svet sestaja le k posvetoivanjem, temveč je treba predvsem člane sveta samega globoko prepeljati z vso katoliško ideologijo, kar to mogoče le s številnimi načelnimi predavanji in celo tečaji o vseh važnih življenjskih vprašanjih, da bo znal vsak član sveta samostojno misliti in zavzeti povsod in vsekdar pravilno stališče napram vsakemu vprašanju.

Ko je organiziran in res dobro vzgojen svet KA, potem gremo pa lahko naprej, k nadaljnji organizaciji KA, ki naj pa nazadnje objame prav vse katoličane dotičnega okoliša, vse starosti, spole in stanove. Škofijski odbor je letošnje pomlad izdelal navodila za organizacijo treh KA po stanovih: za moške, za fante, za žene in za dekleta. O vsem tem bomo pa govorili še v prihodnjih člankih.

Po tej poti, ki smo jo očrtali zgoraj, bi bila tako ustvarjena organizacija KA. Ko je ta na nogah, je pa začasni odbor tudi dovršil svojo nalogo in sedaj je nastopil čas, da uveljavimo v vsej organizaciji tudi demokratično načelo, v kolikor KA že po svojem značaju ni zgrajena na načelu cerkvene avtoritete. Odbor KA naj bi sedaj oastopil in dal svetu priliko, da prosto izvoli odbor, kajti tudi v KA bo šlo delo res uspešno od rok, če bo vladalo tesno medsebojno zaupanje. Verjetno je, da sveti tudi v odboru ne bodo delali velikih izprememb, vendar jim je treba dati priliko, da te vendarle izvršijo, če smatrajo za potrebno. Nobena stvar namreč ni tako škodljiva vzvišenim namenom KA, kakor če se vgnezdijo tudi vanjo klikarstvo, ki tako pogosto odbija najboljše delavce.

Isto je s svetom. Kjer in kadar je organizirana KA do dna, na pr. že po stanovih, kakor je za enkrat želja škofijskega odbora, tedaj naj se tudi tem da najširša prilika, da vplivajo na sestav sveta, zato bi bilo morda dobro, če po da po dokončni organizaciji tudi svet svojo demisijo in da tako celokupni KA priliko, da izvrši izpremembe, ki se ji zde umestne. Povsod je pa potreben največji takt, obzirnost in previdnost, kajti KA nikdar in nikjer ne sme biti torišče kakršnihkoli nesoglasij, prepitrov ali pa celo klikarskih intrig. Njen vzvišeni namen je presvet, da bi se uveljavljala v njej kaka častihlepnost ali osebna užaljenost.

Po očrtani poti pridemo lahko tudi Slovenci že v najbližji bodočnosti do res smotreno, na široko in na globoko organizirane KA, ki nam bo v najkrepkejšo duhovno oporo. Ne ustvarjamo jo za en mesec, tudi ne za eno leto, temveč moramo za cela desetletja naprej, zato pri njeni organizaciji ne hlatajmo, temveč pojdemo premišljeno in modro od koraka do koraka naprej, kajti kakršnakoli nepremišljenost lahko nepopravljivo škoduje. Na najboljši poti bomo vedno, ako niti za trenotek ne izgubimo iz vida globoke resnosti te velike ustanove.

Delo fantovske kat. akcije v l. 1933-34

Organizacija. Vodstvo fantovske katoliške akcije za ljubljansko škofijo osnuje za posamezne panoge dela več odborov: organizacijski, vzgojni, prosvetni in tehnični. Vsi odbori bodo na razpolago fantovskim odsekom KA po župnijah in dekanijskim odborom pri njihovem delu. Po vseh župnijah, kjer se doslej še niso ustanovili posebni odbori fantovskih odsekov KA, naj se v tem letu to zgodi. Zato naj dekanijski odbori KA skličejo zastopnike fantov svojih župnij redno na tri mesece k sestankom, na katere naj povabijo vodstvo fantovske KA. Tako se bo organizacijsko delo pospešilo in enotno uredilo.

Vzgoja. Fantovska katoliška akcija praznuje fantovsk epraznike (30. oktobra, 8. decembra, 19. marca in 29. junija) s posebno duhovno pripravo na predvečer, s skupnim sv. obhajilom na praznik in po možnosti s primerno akademijo na praznik popoldne. Poskrbeti je treba za fantovske misijone po dekanijah in župnijah in za udeležbo pri duhovnih vajah za fante v Domu duhovnih vaj v Ljubljani. Pri fantovskih sestankih naj se razlagajo tudi za fante posebno važna poglavja Katekizma. Da se vzgojno delo stopnjuje, naj se pospešuje evharistično gibanje, tako da bo 4 kratno letno sv. obhajilo najmanjša zahteva, pa mesečno, tedensko in končno tudi sv. obhajilo pri vsaki sv. maši, ki se je skušamo dnevno udeležiti.

Karitativno delo, verska propaganda, delo za treznost in varčnost.

Prosvetno. Redne seje odbora, zapisniki, fantovski sestanki (tedenski), dopisovanje v fantovsk. glasilu »Kres«, dopisovanje z dekanijskimi odbori in z vodstvom, redna poročila. Posebna naloga po okrožnici Quadragesimo anno in novem občinskem zakonu (izdaja Jugoslovanska knjigarna) in po člankih v naših listih (>Kres<, >Domoljub<) se na fantovskih sestankih obravnavajo socialne, gospodarske in kulturne naloge občine in natančno spozna novi

zakon. Redno naj se bero tudi na sestankih okrožnice o Kršč. vzgoji in o Kršč. zakonu. Iz tega se pripravljajo tudi tekme.

Kjer obstojajo sportni klubi, naj fantje skušajo tudi v njih delovati v duhu KA, v to svrhu bodo vedno dobili potrebna navodila tudi od vodstva fantovske Katoliške akcije.

Novi občinski zakon se dobi pri Jugoslovanski knjigarni obenem z zakonom o volivnih imenikih in uredbi o sestavi kandidatnih list za 5 Din. V § 76. tega zakona je označen delokrog občine. Mnogo tega, kar zahteva tudi papež v svojih okrožnicah je v tem paragrafu označeno, kot v delokrog občine spadajoče. Fantje, naročite te knjižice in študirajte jo obenem z okrožnico Quadragesimo anno! Razpravljajte o tem na fantovskih sestankih in se tako pripravljajte za naloge, ki vas čakajo.

Dne 30. oktobra je praznik Kristusa Kralja, praznik Kat. akcije. Pripravite se pravočasno na ta praznik! Sestavite načrt za praznovanje, potem pa na delo, da se vsi dobri fantje vaše fare ta dan poklonijo Kralju vseh kraljev.

Koledarček KA bo letos izšel. Prišel bo pregled organizacije KA in vse, kar je o njej treba vedeti. Imel bo prav priročno obliko, da bo vsakega člana KA lahko povsod spremljal in ga vedno opozarjal na njegovo nalogo.

Treznost in varčnost krasita fanta. Vzdržnost od alkoholnih pijač je za vsakega človeka skoraj neobhodna. S treznostjo v vseh rečeh pa pride tudi varčnost, ki je pogoj za gospodarski uspeh. V domačih hranilnicah imate hranilnike na razpolago. Poslužujte se jih!

Prireditve. Skupen enotedenski tečaj KA z značajem duhovnih vaj v Ljubljani. Dekanijski tečaji (enodnevní) za vojake-novince kot duhovna priprava fantov za vojaško službo pred odhodom novincev. Poleti dekanijski fantovski tabori.

Pred občinskimi volitvami

Kakor znano, se vrše 15. oktobra po vsej Sloveniji občinske volitve po novem zakonu in pa tudi v nove občine. Oboje, novi zakon in združitev občin sta bila potrebna, čeprav bi si mi želeli v obeh pogledih marsikakih važnih in bistvenih sprememb. Stari občinski zakon je bil namreč v marsikakem pogledu jako zastarel in je nujno potreboval prav korenite modernizacije, vendar, kakor rečemo, tudi novi zakon še nikakor ne odgovarja potrebam in zahtevam moderne dobe. Slično je z združitvijo ali komasacijo občin. V nekaterih okrajih, na pr. v kamniškem, brežiškem, mariborskem in drugod so bile občine tako majhne in zdrobljene, da je bila zlasti vsaka resna in smotrena občinska gospodarska politika v njih sploh nemogoča. Tudi v tem pogledu je torej prav, da so se te premajhne občine odpravile in da se je tudi izvršila njih nova razmejitev glede na prometne zveze, ki so nastale v zadnjih desetletjih, vendar se nam tudi tukaj zdi, da se je marsikje premalo upoštevalo dejanske potrebe in želje ljudstva, zaradi česar bo sčasoma gotovo treba marsikaj popraviti.

Pa, razgovor o teh stvareh spada na drugo mesto. Za nas je važno, da začnemo v prihodnjih tednih nekako **novi dobo našega javnega življenja**. Občina je — če izvzamemo seveda rodbino — osnovna celica naše družabne organizacije, temelj, na katerem slonita dežela (banovina) in država. Občina je tisto prevažno torišče, kjer dobiva ljudstvo svojo **osnovno politično izobrazbo**.

K izobrazbi namreč nikakor ne spadajo le knjižnica, tamburanje, gledališke igre itd., temveč tudi politika. Še več bi lahko rekli, politična izobrazba je nekaka krona vse druge izobrazbe, tista panoga, po kateri se najbolj vidi, če so dossegle druge panoge izobraževalnega dela res kak uspeh ali nobenega.

Kaj je politika? Najbolj preprost in točen odgovor na to se glasi: **politika je skrb za javni blagor**. Tisti, ki govorijo: politika je grda reč, jaz se za politiko

ne brigam itd., kažejo le, da sploh nimajo pojma o politiki. Res je, da so zunanje oblike političnega boja le prepogosto grde in da mnogi le preradi in le prepogosto zlorabljajo politiko v sebične ali drugače nedovoljene namene, toda vkljub temu je in ostane politika eno najvažnejših in najpotrebnejših torišč človeškega življenja. Vsi ljudje smo družabna bitja in prisiljeni živeti v družbi, če hočemo ali nočemo. Tudi bi posameznik prav hitro propadel, če ne bi dobival od svoje okolice, od družbe vseh mogočih podpor in opor, katerih se navadno niti ne zaveda ne. Kakor hitro smo pa prisiljeni živeti v družbi, nam pa že nikakor ne more biti več vseeno, kakšna je ta družba, kako je urejena, kakšen red in kakšne postavbe vladajo v njej. Družba ima nešteto skupnih potreb, na pr. za ceste, za šole itd. Kdo naj te skupne stroške nosi? Ali samo reveži, kakor še pred 200 leti, ali vsi enako, bogatin in kajzar? Nemogoče je, da bi kdo dejal: mene to ne briga. In kdo naj sploh odločuje o takih rečeh? Ali le par izbranih, ali vse ljudstvo po svojih svobodno izvoljenih zastopnikih? Če je še kdo, ki bi rekel: mene te stvari ne brigajo, bi lahko naštevali in vpraševali še naprej, bi prav kmalu videli, da gre tu za prav, prav zelo važne stvari in vprašanja, ki se močno in globoko tičejo prav vsakega človeka, ker odločujejo pogosto o njegovi sreči in nesreči, krivici in pravici. In vidite, to je politika, skrb za javni blagor, skrb za ureditev medsebojnih odnošajev v človeški družbi.

To je torej politika in že iz teh vrst mora biti vsakemu jasno, kako važna, prevažna zadeva je to. Toda človeška družba je dandanes že tako visoko razvita in ti medsebojni odnošaji postajajo zlasti v večji družbi že tako zapleteni, da postaja njih pravilna in pravična ureditev res že velika umetnost. Da, ko bi obstojala družba iz ene same vasi, bi se mogoče hitro pomenili in tudi sporazumeli kako in kaj, toda kakor ne more

obstojati en sam človek sam zase, tudi ne more ena sama vas, tudi ena sama občina še ne, temveč imamo še višje skupne družabne organizacije, to sta dežela (banovina) in država. Zato je treba urediti medsebojne odnose tudi v teh velikih družabnih organizacijah in tu se pokažejo časih težave, ki jim niti najboljši in najbistrejši duhovi niso kos. Iz tega že razvidimo, da politika ni le prevažna, temveč tudi prav težka in zapletena veda in umetnost. Le če imajo urejevanje teh javnih zadev v rokah najboljši, najpametnejši in najpoštenjši možje, smemo upati, da jih bodo uredili dobro in pravično.

Toda kdo naj te može določa? Časih so jih po mili volji določali vladarji, kakršne se jim je zljubilo ali so si pa prisvojili take pravice sami, z orožjem v roki ali s kakimi drugimi sličnimi sredstvi in so potem vodili politiko seveda tako, kakor je prijalo njim samim, brez ozira na potrebe onih, ki so jim vsilili svojo vlado, to je ljudstva. S takim načinom vladanja je pomedla že pred poldrugim stoletjem velika francoska revolucija, ki je uveljavila zahtevo po samovladi ljudstva. To se pravi, da je vir vseh pravic ljudstvo samo in da ima samo ono samo pravico določati, kdo in kako naj se mu vlada. Ta način vladanja imenujemo **demokracijo**. Polagoma je prodrla demokratična misel po vsem kulturnem svetu in tudi pri nas na Slovenskem se je že od leta 1848 dalje vedno bolj uveljavljala, dokler ni v zadnjem desetletju pred svetovno vojno tudi res splošno prodrla in zmagala. Sedaj v zadnjih letih po vojni sta napovedala fašizem in komunizem demokraciji sicer hud boj ter se zavzemata za diktaturo in tiranijo, toda popolnoma izključeno je, da bi se moglo kulturno in misleče človeštvo s takim barbarskim načinom še kdaj trajno sprijamiti, temveč je treba gledati na to le kot na začasno zablodo. Samo svoboda je vredna človeškega dostojanstva.

Toda: kako naj se ljudstvo samo vlada? Da, tu je korenina vseh vprašanj! Pri sedanji obliki demokracije si volimo občinske odbornike in poslance, ki

potem sklepajo odredbe in postave. Gre sedaj za to, kakšni so tisti možje, odborniki in poslanci, ki jim zaupamo urejevanje medsebojnih odnosov v družbi, torej vso našo usodo. Eden zahteva to, drugi trdi, da bi bilo narobe boljše. Kateremu naj zaupam te prevažne posle? Tako: sedaj smo pa na koncu! Če hočem presoditi to, pa neobhodno potrebujem čim večje politične izobrazbe.

Od politične izobrazbe namreč ni le globoko odvisno vse naše zunanje življenje, temveč v največji meri usoda celih narodov in držav. Kar pogledjmo nekoliko po Evropi okrog! Narodi z visoko politično izobrazbo so se visoko razvili in uživajo vse sadove človeškega napredka, dočim tavajo narodi brez potrebne politične izobrazbe še v nekakem barbarstvu in žive le prepogosto življenje, ki je skoraj bolj podobno živalskemu nego človeškemu. Vsak je sam svoje sreče kovač, pravi že naš slovenski pregovor in če znam izročiti svojo usodo, vodstvo politike v roke ljudem, ki so za to usposobljeni, bodo vodili družbo, občino, narod, državo k napredku in blagostanju, ali bodo pa svojo moč le zlorabljali zase, oziroma prav za najhen krog svojih prijateljev.

Neobhodno sta človeku zato potrebna zanimanje za politiko in pa čim večja politična izobrazba. Od tega zavisí vsa naša usoda, vsa naša bodočnost. Naloga naših društev mora zato vsekakor biti tudi v posredovanju čim najširše in najgloblje politične izobrazbe. Tisto društvo, ki tega ne dela ali ne uvidi, ne pozna svojih nalog in ne izvršuje svojih dolžnosti. Široke množice našega ljudstva morajo čim najnatančneje poznati vsa vprašanja, ki se tičejo politike in si mora znati o njih ustvarjati tudi svojo lastno sodbo, kajti le na ta način bo obvarovano pred raznimi političnimi sleparji in demagogi, le na ta način bo znalo samostojno ločiti zrno od plev, le tako bo neomajno stalo in vztrajalo za pravico in resnico. Dogodki, ki so se odigravali na pr. pri prvih skupščinskih volitvah po prevratu, ko je ljudstvo nasledalo najbolj plitkim kričanjem in harmonikam, so nam ne le v sramoto, tem-

več so nam bili tudi v usodno nesrečo, kar so pokazali naslednji prevažni dogodki v našem državnem političnem življenju.

Politična izobrazba, čim najširša in najgloblja, je važen temelj, na katerega moremo in moramo graditi našo usodo. Če bomo imeli naše ljudstvo res politično izobraženo, potem se nam, za naš narod ni bati, obratno se nam pa pri sedanjem vrenju vse Evrope obeta obupna bodočnost.

Vsi tisti, ki jim je usoda našega naroda pri srcu, vsi tisti, ki živijo in delajo sredi med njimi, naj se tega dobro zavedajo in zato posvečajo ravno politični izobrazbi povsod in vedno čim največjo pažnjo in skrb. Prav prijetno je gledati filmsko predstavo ali gledališko igro, poslušati koncert ali pa zanimivo potopisno predavanje, toda 100 iger in 1000 filmskih predstav, 10⁶ koncertov in 1000 potopisnih predavanj ne bo izoblikovalo naroda v trdno celoto, ki se jasno zaveda, kaj hoče in ki bo pri svojih pravicah tudi neomajno vztrajalo. In ravno v tem se kaže kultura kakega naroda. Politična izobrazba je zato morda prvi in najglavnejši znak splošne ljudske kulture in zdi se nam, da smo se mi ravno v povojnih letih tega mnogo, premalo zavedali. Pri našem ljudsko-prosvetnem delu smo se izgubljali v drobnarijah, zanemarjali smo pa bistvo, sredstva smo zamenjevali s ciljem, tavalili smo in se lovili okrog, ker nismo imeli pred seboj čisto določenega smotra, h kateremu bi morale biti v dandanašnjih okoliščinah usmerjeno prav vse in čemer bi morale tudi služiti prav vse in to je — čim najširša in čim naj-

globlja politična izobrazba našega ljudstva. Na to gradimo, ker le s to bomo zmagali, saj obsega ravno politična izobrazba vse, če hoče biti res globoka in načelna. In samo ta je trajna.

Stojimo tik pred občinskimi volitvami in te so nam dale tudi povod za te vrstice. Občina je — smo dejali že v uvodu — osnovna celica naše družabne organizacije. Tudi občinska politika, zlasti v nekoliko večji občini, kakršne smo dobili sedaj, in pa v današnji gospodarsko, socialno in duhovno tako razrvani dobi, ni več tisto, kot je bila v »dobrih starih časih«, temveč zahteva že marsikakega znanja, če hočemo seveda, da bo odgovarjala potrebam današnje dobe. Toda kaj ve zlasti mlajši rod že o vprašanjih občinske politike, čeprav ga je treba že pritegniti vanjo, če nočemo, da bi izgubil sploh vsak zmisel za politiko. In vendar je občinska politika **osnovna šola** tudi za razumevanje narodne in državne politike. Politično najbolj zrel narod sveta so gotovo Angleži in tam so šli najznamenitejši politiki, največji krmarji usode svojega mogočnega naroda skozi to osnovno občinsko politično šolo. Tudi našo politično izobrazbo moramo opreti na podrobno in načelno poznavanje vprašanj občinske politike, pri kateri nikakor ne sme odločati le par magnatov, ostali odborniki pa le kimati, temveč morajo sodelovati pri njej prav za prav vsi občani. Samo na ta način bomo dobili res vzorne občine, pa ne samo to, temveč tudi ljudstvo, ki bo dobilo tu svoje prvo, osnovno politično šolanje.

Kako naj to vršimo, o tem pa drugič. F. E.

DROBIŽ

Iz naše organizacije

Razpust Prosvetne zveze. Pritožba, ki jo je vložil zadnji odbor proti razpustu Prosvetne zveze, je bila odbita in razpust potrjen. Odbor je ukrenil sedaj še zadnjo pot, to je, pritožil se je na Državni svet. Po zakonu mora izreči Drž. svet svojo odločitev, ki je potem končno veljavna, v treh mese-

cih. Dotlej seveda visi tudi vprašanje radio oddajne postaje še v zraku, baje se pa zanjo potegujejo že razni činitelji, nekatera društva in zasebniki. Za primer, da tudi Drž. svet odloči neugodno za Prosvetno zvezo, pripade vse njeno imetje, k čemur spada tudi ves studio radio oddajne postaje ljubljanskemu knezoškofijskemu ordinarijatu.

Razpuščena društva. Kolikor nam je zna-

no, so se proti spomladanskemu razpustu prosvetnih društev, ki so bila včlanjena v ljubljanski in mariborski Prosvetni zvezi, prizadete organizacije po večini pritožile. Nekaj teh pritožb — točnega števila še vedno nismo mogli izvedeti — je bilo med tem že ugodno rešenih in ta društva zopet delujejo, nekaj pritožb pa je bilo zavrženih in je torej njih razpust potrjen, glede večine društev pa do danes še ni odločene ga ničesar končno veljavnega. Pravomočen je postal razpust naslednjih 49 društev:

Kat. prosv. društvo v: Braslovčah, Cerk-ljah ob K., Dobu, Dobrni, na Homcu, Je-žici, Koroski Beli, v Mavčičah, Polzeli, Rib-nici, Rovah, Selih pri K., pri Sv. Gregorju, Sv. Jurju ob Tab., v Škočjanu pri Mokr., Trbovljah, na Turjaku, Vranskem, v Kropi, na Vrhpolju, v Prevaljah, Lomu pri Trziču, Smledniku, št. Danijelu. — Slov. kat. izobr. društvo v Kostanjevici na K., Nevljah, Pod-brézju, Vodica, Leskovcu, Ovišah. — Bral-no društvo v Gomilskem, pri Sv. Jerneju (okr. Konj.), pri Sv. Marjeti niže Pt. — Izo-braževalni društvi v Breznici in v Laškem. — Prosv. društvo v Ptuj, Radovljici, Smart-nem pri Kr., Vel. Laščah, Dol. vasi pri Rib., št. Janžu na Dol. — Izobr. pevsko društvo »Glas« v Sodražici. Slov. kat. prosv. dru-štvo v Črni. Kat. prosv. in podp. dr. sv. Jo-žefa v Trziču. Kat. izobr. društvo v Šmar-jeti. Kat. prosv. društvo »Tabor« v Loškem potoku in »Slomšek« v Zgor. Ponikvi. Kre-kovo prosv. društvo na Jesenicah. Prosv. društvo »Kamnik« v Kamniku.

Evharistični kongresi, ki so jih priredile letošnje poletje župnijske Katol. Akcije po raznih krajih, so izpadli nepričakovano slo-vesno in veličastno. Zlasti lepo so uspeli v Prekmurju, v Mostah pri Ljubljani, v Kam-niku in drugod. Ti kongresi nam glasnejše kot karkoli drugega priča, da stoji sloven-ski narod trdno in neomajno za svojim Kri-stusom-kraljem in da ga ne odtrga od nje-ga prav nobena sila na tem svetu.

Naša knjižnica

Letošnja sezona za knjižnice se je za-čela. Od meseca do meseca poudarjamo že tretje leto na tem mestu, kako silne važ-nosti je za vsako društvo in za vsak kraj dobra ljudska knjižnica, ker daje na eni strani zlasti mlajšemu rodu najboljšo izo-brazbo, na drugi strani ga pa odvaja od gostilen in od drugih napačnih potov. Od-bori delujočih društev, posvetite zato v teh tednih vso svojo skrb in pozornost oživitvi in čim pridnejšemu delovanju vaših knjiž-nic, najdete zanje sredstev in napnite vse moči, da jim pritegnete čim večji krog stal-nih obiskovalcev. Kjer le gre, skušajte po-leg knjižnice osnovati tudi čitalnico z do-brimi katol. listi in s skupnim branjem ali ogledovanjem težjih del, kakor n. pr. Her-

derjevega gospodarskega atlasa, na katerega smo opozorili zadnjič, zgodovinskih zemlje-vidov itd. Taki skupni večeri v čitalnici zaležejo pogosto mnogo več kot najboljša predavanja.

Herderjev leksikon. V zadnji številki smo opozorili naše bralce, zlasti pa še dru-štva, na lepi in res moderni veliki leksikon, ki ga izdaja znano največje nemško kato-liško založništvo Herder in Co. v Freibur-gu. Doslej je izšlo, poleg atlasa, že 5 zvez-kov, od katerih obsega vsak približno 800 do 900 strani. O prvih dveh zvezkih smo govorili že lani, sedaj naj pa opozorimo na nadaljnje 3, ki obsegajo vse besede od črk C—H. Tudi ti vsebujejo neizčrpno zaklad-nico znanja, pojasnil, podatkov itd. iz vseh strok in področij človeškega znanja in vsak-danjega življenja, ki jih potrebuje človek prav vsak dan. Znanost je danes tako ob-sežna, da ne more biti prav nihče doma na vseh poljih, zato smo vedno bolj navezani na take leksikone. Zlasti so važni ti za po-deželske razmere, kjer navadno tudi niko-gar ne bomo našli, ki bi nam mogel dati potrebnih pojasnil. V domačem društvu pa dobite odgovor na vsako vprašanje, ako imate v društveni omari tak leksikon, saj se bo našel prav v vsakem društvu kdo, ki zna nemški. V njem dobite tudi gradiva za nešteto predavanj iz vseh področij člove-škega znanja. Vsak zvezek vsebuje tudi na stotine lepih, deloma barvnih slik, ki na-zorno pojasnjujejo besedilo. Res je, da je tak leksikon precej drag, toda pomisliti je treba, da ga bo plodonosno uporabljal leta leta cel rod. Jako olajšana je nabava tudi s tem, ker so stroški zanj porazdeljeni na več let. Obsegal bo, poleg atlasa, skupno 12 zvezkov, od katerih izideta vsako leto po dva, cena vsakega je pa v polusnje ve-zanega po 34 nemških mark (v platno vezan je precej cenejši). Mnogim društvom bo še vedno mogoče, da se naračajo na celotno iz-dajo, ker tudi že doslej izišle zvezke lahko kupijo postopoma. Razpravljajte o nabavi tega dela na svojih odborovih sejah in upo-števajte razloge, ki govore, kljub žrtvam, za njegovo nabavo. Društvo, ki ve, da ne ob-stoja samo zato, da priredi vsako leto par iger, temveč da tvori nekako stalno zbira-lišče župljanov, zlasti mladine, ga pač ni-kakor ne bo moglo pogrešati. Glede nabave in odplačevanja bo pa najbolje, če se do-govorite z Jugoslovansko knjigarno v Ljub-ljani, oziroma s Cirilovo tiskarno v Mari-boru.

Naše gasilstvo

Vrhovni gasilski odbor. Po novem gasil-skem zakonu, o katerem smo pred par me-seci obširno pisali, stoji na čelu vsega ga-silstva v državi posebno »starešinstvo Ga-silske zveze kraljevine Jugoslavije«. Mini-ster za telesno vzgojo je v zmislu navede-

nega zakona ze imenoval prvo starešinstvo te zveze, ki sestoji iz:

1. starešina: Radoslav Georgijević, Belgrad;
2. I. podstarešina: Josip Turk, Ljubljana;
3. II. podstareš.: Mirko Kleščič, Sombor;
4. gener. tajnik: Peter Lekić, Belgrad;
5. vrhovni nadzornik: Ilija Pintar, Brčko;

Našim odrom

Ljudskim odrom, igravcem in režiserjem! Oderska umetnost se goji pri nas v izredno veliki meri, kar je brezdvoma znak naše visoke kulture. Vendar se ta umetnost kljub temu ne more prav razviti, ker našim odrom, igravcem in režiserjem manjka poglobitvega: tehnične naobrazbe v oderskih vprašanjih. Ta nedostatek pa bo skušala odpraviti založba »Drama«, ustanova, ki ima prav ta namen, nuditi podeželskim odrom možnost in priliko tehnično izvezbati njih režiserje in igravce. To bo vršila s pomočjo mesečne revije, ki je nekaka dramatična šola in pri kateri sodelujejo najboljši gledališki strokovnjaki (letno stane 50 Din, ki pa se lahko plača tudi v obrokih), dalje s pomočjo tečajev, knjig itd. Obenem bo izdajala dobre ljudske igre, obvezno 4 na leto, a poleg tega tudi še ostale. Letos izda sledeče: Vombérgar: Zlato tele, komedija o posmrtninskem zavarovanju; Kranjc: Katakombe, delavska drama; Otto Ludvik: Logarjeva pravda, drama iz življenja gozdarjev; Goldoni: Sluga dveh gospodov, komedija. Člani založbe so oproščeni vseh avtorskih tanijem pri uprizoritvah teh iger. Vrhu tega imajo člani še razne druge ugodnosti: popust na cenah Narodnega gledališča v Ljubljani in Mariboru, popust pri izposojanju kostumov, lasulj, pravico do udeležbe pri tekmah ljudskih odrov, popust pri raznih dramatskih tečajih itd. Člani imajo tudi prednost pri izboru ljudskih igravcev za Slovenski zvočni film (ki se je ustanovil). Pogoje za članstvo razvidite iz prospektov, ki vam jih takoj pošlje na željo: Založba »Drama«, Ljubljana, Tržaška cesta 10/I.

Iz radijskega zvočnika

Jugoslavlani smo zadnji. Menda je ni iznajdbe, ki bi tako hitro osvojila ves svet, kakor je ravno radio. Res je, da je bil prvi temelj radiofonije položen že l. 1888, in da se je prvi praktično uporabljivi radijski prenos izvršil že l. 1906., toda vsa iznajdba je bila vendarle še tako neobgledna, da so mogli prvo oddajno postajo zgraditi šele l. 1921 v Ameriki in l. 1923 v Evropi (Berlin). Od tedaj pa napreduje radiofonija po vsem kulturnem svetu kot plaz. Tudi v Jugoslaviji

(v Zagrebu) smo dobili že l. 1926. prvo oddajno postajo (v Ljubljani pa l. 1928), toda dočim gre drugod število radijskih naročnikov v stotisoče in v milijone, pa ne moremo Jugoslavlani nikamor, saj imamo doslej še komaj 60.000 naročnikov, dočim jih imajo n. pr. v:

Združenih državah	16.000.000
na Angleškem	4.000.000
v Nemčiji	4.000.000
v Rusiji	3.500.000
v Franciji	1.500.000
v Italiji	1.200.000

Pa ne naštevajmo le teh velikih in kljub svetovni gospodarski krizi še vedno bogatih držav, temveč ogledimo si nekaj onih, ki so po številu prebivalstva mnogo manjše nego Jugoslavija. Tako ima n. pr. radijskih naročnikov:

Avstrija	470.000
Madjarska	360.000
Danska	420.000
Nizozemska	425.000
Švica	110.000

Slične visoke številke izkazujejo tudi druge majčkene in revne države, kakor Finska, Estonija, Litva itd., da celo Albanija. Po nekaterih državah lahko rečemo, da ima radio že skoro prav vsaka hiša, pri nas Slovincih, ki se upravičeno lahko ponasmo s svojo visoko kulturo, imamo pa še na stotih vasi, kjer ni sploh nobenega radijskega naročnika. To da nedvomno mnogo misliti in gotovo bo treba vzroke čim prej temeljito preiskati ter jih tudi radikalno odpraviti.

Iz naših K. A.

Na okrožnico, ki smo jo razposlali začetkom septembra, je doslej odgovorilo 56 župnih uradov. Po teh podatkih je razvidno sledeče: Obnovljenih je 14 Prosvetnih društev. Ustanovljenih je 24 odsekov KA za fante, 21 odsekov KA za dekleta, 13 odsekov KA za žene in 2 odseka KA za može (v treh župnijah deluje Apostolstvo mož). Škotijski odbor KA prosi ostale župne urade, da čimprej pošljejo odgovore.

Brošura »Sentire cum Ecclesia« (Misliti in čutiti s Cerkvijo) je še na razpolago. Cena 2 Din izvod. Vsebinsko naj bi predeljavali zlasti fantovski odseki KA.

Znaki KA. Kdor ga še nima, naj ga naroči v centrali KA, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7 (ali potom ordinariata). Cena 1 Din komad.